

Kültür ve Miras: Değişen Dünyada Osmanlı

Ders: Sosyal Bilgiler

Konu Kategorisi: Sosyal Bilgiler 7. Sınıf

Yazar: servetanlayan

Tarih: 01.05.2025 00:02

Konu İçeriği

Islahat (Yenileşme) Hareketleri

Tanım: Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın gerisinde kaldığını fark ederek devleti güçlendirmek için yaptığı düzenlemeler.

Genel Özellikler:

- 17. Yüzyıl:** Geçici ve yüzeysel ıslahatlar (örneğin: **Köprülü Ailesi**).
- 18. Yüzyıl:** Avrupa'dan etkilenecek köklü değişimler başladı.

Lale Devri (1718-1730)

Önemli Yenilikler:

- ✓ **İlk elçilikler** açıldı (Avrupa'yı tanımak için).
- ✓ **Matbaa** kuruldu (İbrahim Müteferrika ve Said Efendi).
- ✓ **Çiçek aşısı** uygulandı (ilk sağlık yeniliği).
- ✓ **İtfaiye teşkilatı** kuruldu (Yeniçerilerden ayrı).
- ✓ **Fabrikalar** açıldı (kağıt, kumaş).

Sonuç:

- Batılılaşmanın **ilk adımları** atıldı.
- Patrona Halil İsyanı** ile sona erdi (yeniliklere karşı tepki).

III. Selim Dönemi (Nizam-ı Cedid)

Yenilikler:

- Nizam-ı Cedid Ordusu:** Avrupa tarzında modern ordu.
- Daimi elçilikler** (Paris, Londra).
- Fransızca** resmi yabancı dil oldu.
- Devlet matbaası** kuruldu.

Sonuç:

-
- **Kabakçı Mustafa İsyanı** ile tahttan indirildi (yeniliklere direniş).

II. Mahmut Dönemi (1808-1839)

Radikal Yenilikler:

- ✓ **Sened-i İttifak (1808)**: İlk kez padişah, ayanlarla anlaşma yaptı (demokratik adım).
- ✓ **Yeniçeri Ocağı kaldırıldı (1826)**: Yerine **Asakir-i Mansure-i Muhammediye** kuruldu.
- ✓ **İlk nüfus sayımı** (sadece erkekler).
- ✓ **İlk resmi gazete (Takvim-i Vakayi)**.
- ✓ **Kıyafet devrimi**: Memurlara pantolon, fes zorunluluğu.

Önemli: Bu dönemde **merkezi yönetim** güçlendirildi.

Tanzimat Dönemi (1839-1876)

Tanzimat Fermanı (1839):

- **Tüm vatandaşlar** can, mal, namus güvencesi altında.
- **Vergi adaleti** (gelire göre).
- **Askerlik** vatan görevi haline geldi.

Islahat Fermanı (1856):

- Azınlıklara **eşit haklar** verildi (Avrupa baskısıyla).

Sonuç:

- **Hukukta eşitlik** sağlandı ancak **azınlık isyanları** durmadı.

19. Yüzyılda Diğer Yenilikler

İletişim:

- Posta Nezareti (1840), telgraf (1854).

Ulaşım:

- Demiryolu (İzmir-Aydın, 1856), buharlı gemi (1827).

Ekonomi:

- **Ziraat Bankası** (1888), **Balta Limanı Anlaşması** (1838) → Ekonomik çöküş.

Eğitim:

- **Galatasaray Lisesi (Mekteb-i Sultani, 1868)**.

Osmanlı'nın Çöküş Nedenleri

- Dış borçlar** → **Düyun-u Umumiye** (1881) ile gelirlere el konuldu.
- Sanayi Devrimi'ne ayak uyduramama** → Yerli üretim çöktü.
- Milliyetçilik hareketleri** → Balkan isyanları.

Özet Tablo: Osmanlı Yenilikleri

Dönem	Önemli Olay/Yenilik	Sonuçları
Lale Devri	Matbaa, itfaiye, elçilikler	Batılılaşma başladı
III. Selim	Nizam-ı Cedid Ordusu	Modern ordu denemesi
II. Mahmut	Yeniçerinin kaldırılması	Merkezi yönetim güçlendi
Tanzimat	Kanun önünde eşitlik	Hukukta modernleşme

Çıkarımlar

- Neden-Sonuç İlişkisi:** Yeniliklerin başarısız olmasında **iç ve dış tepkiler** etkili oldu.
- Osmanlı'nın Dağılması:** **Fransız İhtilali'nin milliyetçilik etkisi** ve **sanayileşememe** en kritik nedenlerdir.
- Günümüze Yansımalar:** Tanzimat Fermanı, **demokrasi ve insan hakları** kavramlarının temelini attı.

❏ **Not:** Bu dönemdeki yenilikler, **Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme temellerini** oluşturmuştur. Özellikle **eğitim, hukuk ve ordu** alanındaki reformlar kalıcı etki yaratmıştır.

Henüz yorum yapılmamış.